

Mänskliga problem i *Veronikas vrede*

Rönnbär, uppblåsta ballonger och en silvertärna. Vad har de egentligen gemensamt? Inget, men samtidigt allt. Minnen, det förflutna, det enda som återstår när våra älskade inte längre finns där. Längtan, sorg och förtvivlan. För vad händer när nutiden sviker oss? Och kvar endast finns rönnbär, uppblåsta ballonger och en silvertärna?

Veronikas vrede, skriven av Per Gunnar Evander (1993), handlar om Alfred vars liv faller samman efter att ha blivit utkastad från sitt hem av sitt barns mamma. Han flyttar till en koja i skogen och blir sparkad från sitt jobb på tvätteriet. Den enda önskan han har är att få träffa och ta hand om sitt älskade barn, Ingeborg. Gång på gång tvingas han uppleva besvikelsens faktum när han möts av falska förhoppningar att få träffa sin dotter. När Ingeborg, Alfreds livboj, mister livet i en brand orsakad av mammans allt mer vårdslösa beteende, bryter Alfred ihop fullständigt. Lyckligtvis har han vänner som vakar över honom dygnet runt.

Relationen mellan Alfred och Ingeborgs mamma är problematisk. Flertalet gånger blir Alfred bedragen och anklagad för att inte bry sig om Ingeborg när han ändå försöker visa sin vilja att ta hand om henne. Till exempel när mamman ringer Alfred och menar att om han älskar sin dotter i den mån han uttrycker, skulle han inte ha något emot att ansvara för henne i ett par nätter. Att få höra det gör Alfred otroligt glad (s.127–128). Lite senare visar det sig att planerna var ändrade och därför kom inte Ingeborg med bussen som bestämt, vilket ledde till en oerhörd besvikelse hos honom (s.130). Ingeborgs mamma sade sig vilja skydda Ingeborg och lät henne därför inte träffa sin pappa (s.178), men i slutändan kan man ställa sig frågan om det egentligen inte skulle varit tvärtom. För det som hände Ingeborg kan endast mamman beskylldas för. Det var hon som begick misstaget.

Att deras relation inte var problemfri påverkade Ingeborg en hel del. Hon hamnade i kläm mellan sina föräldrars konflikter, till exempel när Alfred precis blivit utkastad från deras hem: ”Just då sprang Ingeborg själv ut på trappan, hon grät och var förtvivlad av vad som hänt och hände” (s.83). Det här är ett problem som många barn utsätts för i dagens samhälle. Den dåliga relationen mellan föräldrarna går ut över dem och det påverkar barnen mer än vad man kanske tror. I boken beskrivs hur Ingeborg vid flera tillfällen ger sin pappa klasar med rönnbär för att ”pappa var så ledsen och tyst” och för att ”pappa inte längre bodde hemma och kunde läsa sagor och säga god natt varje kväll” (s.207). I detta fall slutade det tragiskt för barnets del, men hade Ingeborgs föräldrar haft en bättre relation skulle kanske hennes bortgång sett annorlunda ut.

Alfred slängs mellan hopp och förtvivlan, att få träffa Ingeborg eller ej. Därför är det kanske inte särskilt konstigt att han till slut inte kan hålla modet uppe längre. Först blir han illa behandlad av Ingeborgs mamma vilket leder till självhat: ”Blotta tanken på att inte vara Alfred gjorde honom så upprymd att han gräddade pannkakor till middag. Och ändå var inte Ingeborg med.” (s.174). Sedan dör Ingeborg och det gör inte saken bättre. Han blir nästan okontaktbar (s.251). När allt verkar vara bra igen börjar han arbeta i skogen. Däremot visar det sig att allt inte är bra eftersom han tar ut sin ilska på träden och arbetet (s. 272).

Hans vänner försöker hjälpa honom, vill honom det bästa, men för dem var det inte heller lätt eftersom han stängde mycket inne. Till exempel när berättaren säger: ”Tre gånger såg jag Alfred gråta, åtminstone öppet och utvärtes, invärtes grät han säkerligen åtskilligt, men det var inte lika lätt att upptäcka.” (s.95), eller när Alfred, utan att hans vänner märkte det,

planerade ett mord på den man han var arg på. Han ljög om sina ärenden och var samtidigt betydligt gladare än han varit på länge (s.310–311). Alfreds psykiska ohälsa kan speglas i dagens samhälle där det är ett vanligt problem. Han håller det mesta för sig själv och gör det svårt för andra att hjälpa. Det tror jag är ett vanligt fenomen idag, man ska visa sig stark och inte vilja att andra ska förstå, även om ämnet har blivit mer uppmärksammat de senaste åren. Att inte bjuda in andra till att hjälpa kan göra problemen värre, precis som i Alfreds fall eftersom det slutade olyckligt både för honom och en okänd man.

Rönnbären och de gröna ballongerna, som Ingeborg ger Alfred, är en central del av historien. Föremålen återkommer många gånger och är viktiga för Alfred eftersom de påminner honom om hans dotter. Även silvertärnan återkommer gång på gång i hans tankar om det förflutna och det är något han ofta pratar om. Han tar tillvara på det han kan. ”Det viktiga var att de hade blåsts upp av henne, att det var hennes andedräkt i dem, att den var som konserverad, visserligen för en begränsad tid.” (s.224), berättade Alfred om ballongerna. Han menade att en del av henne fanns kvar hos honom även om hon hade åkt därifrån. Däremot förnekade han inte att han visste att luften i ballongerna bara fanns kvar tillfälligt, men han levde i nuet och uppskattade det som det var. När berättarens mamma är inlagd på långvården och han försöker ge henne en kram för att säga adjö på samma sätt som hon har lärt honom att hälsa som liten, blir den inte godtagen (s.335). Det orsakar en stor sorg hos honom (s.336).

Berättaren tog inte tillvara på de små sakerna i livet som Alfred gjorde. Han lämnade ofta sin mamma för något annat och uppskattade kanske inte kramarna på samma sätt som i slutet av livet. Jag tror att om han hade kunnat åka tillbaka i tiden hade han tillbringat mer tid med sin mamma och uppskattat kramarna mer. I dagens samhälle stressar vi mycket och lever inte i nuet. Det är ett problem eftersom sannolikheten att uppleva samma sorg som berättaren gör, ökar. Alfreds livsfilosofi, att ta tillvara på det allra minsta, tror jag vi måste lära oss av, för alldeles för många lever som berättaren. Men kanske är det inte förrän vi upplever sorgen i vitögat som vi förstår saker och tings betydelse, precis som berättaren gjorde.

Även om boken tar upp en del mänskliga problem påminner den oss också om det viktiga i livet - att uppskatta, minnas och älska, precis som Alfred gjorde. Bakom varje problem döljer sig oftast en lösning. Det gäller bara att hitta den. För det är först när vi står där, utan våra älskade, som vi inser vad vi gått miste om. Det är dags att stanna upp och reflektera över hur vi egentligen kommer att reagera. För vad händer när vi ställs inför livets tuffa prövningar och kvar endast finns rönnbär, uppblåsta ballonger och en silvertärna?

Elina Carlsson

26/2–2020